A GYAKORLAT MŰHELYÉBŐL

Speciálpedagógiai Tanárképző Főiskola (Utrecht)
Beszédpedagógiai Szeminárium

A szülők, mint partnerek*

DE WIT-GOSKER, TRIJNTJE

Jó gondolat, hogy nagy figyelmet szentelnek a „Szülők, mint partnerek” témának a Salamancában rendezett UNESCO-konferencián. A „Szülők, mint partnerek” cím valóban alkalmas a vitára. Egyébként, ha elhisszük (elfogadjuk), hogy elsősorban a szülők felelősek gyermekeikért, és mi ezt így gondoljuk, akkor a címet jobb lenne „Szakemberek, mint partnerek”-re változtatni.

Meg fogják érteni, hogy én, mint egy 14 éves Down-szindrómás lány édesanyja jobban szeretem a „Szakemberek, mint partnerek” címet, de mint főiskolai tanár szívesebben veszem a „Szülők, mint partnerek” címet. Azt kívánom, hogy ennek az előadásnak a végére értsék meg, hogy nagyon fontos igen nagy energiát fordítani az együttműködésre és a jól kiegyensúlyozott partneri viszonyra a szülők és a tanárok között.

Mindenekelőtt néhány információt fogok nyújtani önöknek a fogyatékos gyermekek oktatásának területén tapasztalható társadalmi fejlődésről Hollandiában. Ezután az általános iskolai tanárok speciális szükségleteire összpontosítunk, azokéra, akik akadályozott gyermekkel foglalkoznak a normál osztályban. Meg fogjuk nézni, hogyan tudnak a tanárok és a szülők partnerként működni. Azt is szeretnénk megvizsgálni, hogy milyen nehéz a kiegyensúlyozott partnerkapcsolat kifejlesztése a speciális iskolákban a szülők és tanárok között. Hogyan tudnak a szülök és a tanárok partneri kapcsolatokat létesíteni? Mint minden kapcsolatot, ezt a szülők és a tanárok között is szüntelenül ápolni kell melegséggel, szeretettel és türelemmel. Az előadás végén néhány észrevételt teszek a szülőkkel és tanárokkal kapcsolatban.

---

* Az előadás az 1994-ben, Salamancában rendezett UNESCO-konferencián hangzott el

A változó társadalom

Hollandiában a sérült gyermekek szülei egyre rámenősebbek lettek. Egyre több esetben kérik, hogy egyenjogú szakemberként fogadják el őket a gyermekeikkel kapcsolatos pedagógiai és didaktikai témájú vitás kérdések során. És igazuk van, hiszen a gyermek saját testük gyermeke. Ki ismerheti jobban ennek a gyermeknek az érzéseit és kívánságait? Ki tudja a szülőknél jobban betölteni az antenna szerepét? Hollandiában a szülők növekvő számban szeretnék fogyatékos gyermeküket olyan normálisan iskoláztatni, ahogy csak lehet. Tudják, hogy a lehetőségek növelhetők, amennyiben elkezdünk élni velük. Ezek a szülők a kezdetektől a természetes környezetet próbálják meg felhasználni.

A természetes környezet a gyermek születésekor indul a családban. Elsősorban a szülők felelősek azért a módért, ahogyan gyermeküket oktatják. Hosszú időszakon keresztül a hivatásos szakértő volt az, aki a döntéseket hozta. Ezek a szakértők úgy vélték, hogy a legjobb a gyermeket a hasonló fogyatékosokkal együtt a speciális iskolába helyezni, megadva számukra a legspeciálisabb oktatást, amire szükségük van. Az iskolai környezetet a lehető legnagyobb mértékben hozzájuk igazították. De nem realizálták, hogy ez az adaptált környezet hasadékot képez majd a speciális iskola és a gyermek természetes környezete között.

Egyre több olyan szülő van azonban, aki már nem fogadja el, hogy gyermekét speciális intézménybe küldjék. És az általános iskolák tanárai növekvő számban fogják segíteni ezeket a szülőket, hogy beteljesítsék álmaikat. Elfogadják a gyermeket, mint általános iskolai osztályuk tanulóját. Képesek arra, hogy megtegyék ezt, ha elegendő információt és képzést kapnak, és amennyiben megvannak a személyi és anyagi feltételek.

Hollandiában a speciális oktatás a speciális iskolákban a siketek iskolájával indult. Ez 1790-ben volt. Az alapítót *Gyot*-nak hívták. Pedagógus volt. A speciális iskolák minden típusát szakemberek alapították. Az 1901-es oktatási törvény óta minden gyermek tanköteles Hollandiában. Ettől az időponttól kezdve rendkívül sok tanuló járt a speciális iskolákba. Ezeket a speciális iskolákat egyébként ők maguk is tovább specializálták. A végére 16 féle különböző iskola volt: siketek iskolája, nagyothallók iskolája, magatartászavaros gyermekek iskolája, beszédproblémás gyermekek iskolája, iskola tanulási nehézségeket mutatóknak, iskola a súlyos értelmi sérülteknek stb. Egyre több gyermek vált a „normálistól” eltérővé és egyben a többi speciális gyermektől is különbözővé. A folyamatnak sohasincs vége. 1992-ben a holland gyermekek kb. 7 %-át oktatták speciális iskolában.

A szülők és maguk a fogyatékos személyek voltak azok, akik elindították a szegregációs folyamat megváltoztatását. 1970-ben a siket fiatalok kérték az oktatásügyi minisztert olyan feltételek biztosítására, amelyek megkönnyítik az átjárást az általános iskolákba. A vakok, a mozgássérült és az értelmi fogyatékos gyermekek szülei követték őket. 1985-ben például megkezdődött a Down-szindrómás gyermekek integrációja 4 kisgyermekkel. 1993-ban már több mint 250 — 4 és 15 év közötti — Down-szindrómás gyermek vett részt egyéni integrációban az általános iskolai osztályokban. 230 különböző iskolába járnak.

Hollandiában a legtöbb osztályban 30 vagy annál is több tanuló jut egy tanárra. Ezeknek az iskoláknak természetesen külön segítségre van szükségük ahhoz, hogy megvalósítsák a fogyatékos gyermekek egyéni integrációját. A feltételeket a Művelődési Minisztérium közvetlenül a befogadó iskoláknak biztosítja. Például: egy olyan iskola, mely 6-12 éves Down-szindrómás gyermeket oktat heti 8 órában, egy plusz tanárt kap. Egy 4-5 éves gyermek számára 4 óra igényelhető, amennyiben szükséges. Ha három azonos fogyatékosságú gyermek jár ugyanazon iskolába, ami ritkán fordul elő, kevesebb plusz órát biztosítanak a harmadik gyermek számára.

Fontos tudni, hogy a szülők saját természetes környezetükben választanak iskolát, a lehető legközelebbit. Azokban az iskolákban, melyek befogadják a környék összes gyermekét, nem lesz igazán lehetőség arra, hogy speciális osztályt indítsanak. Mint tudják, a szakemberek szeretnének speciális csoportokat létrehozni, a szülők viszont nem.

Hollandiában nincs hagyománya a speciális osztályok szervezésének az általános iskolákban. Ez a tény teszi lehetővé Hollandia számára, hogy az iskolai integráció fejlődésében ugrást tegyen. Ugrást a speciális iskolától az általános iskolai osztályig. Más országok azáltal próbáltak meg egy lépcsőfokot beiktatni, hogy speciális osztályokat és ikeriskolákat hoztak létre az integrált oktatás kiindulópontjaként. A második szakasz azonban, az átmenet a speciális osztályból az általános iskolai osztályba az esetek nagy részében sokkal nehezebben realizálható.

Hollandiában kezdettől fogva csak közvetlenül és normál, heterogén csoportokba próbáltunk integrálni. Még csak nemrég kezdtük, de nagy fejlődést tettünk. Az az álmom, hogy Hollandiában speciális osztályok indítására az általános iskolákban soha nem kerül sor.

Remélem, hogy az általános iskolák klinikai osztályokat (speciális segítő részlegeket) fognak szervezni, ahol a speciális szükségletű gyermekek annyi speciális segítséget kaphatnak, amennyire csak szükségük van. Tisztázni kell, hogy egy klinikai osztály sohasem lehet speciális osztály. Minden gyermek egy integrált osztályhoz tartozik és a nap folyamán valamennyi időre átmehet a

klinikai osztályba, hogy megkapja a plusz megsegítést. Amilyen hamar csak lehet, a gyermek visszatér osztálytársaihoz a rendes osztályba. Ez egy jó cél, amiért küzdeni lehet.

Ugyanakkor azt gondolom, hogy a speciális iskolák rendszere Hollandiában továbbra is fennmarad. Nem vagyok a speciális intézmények ellen ameddig vannak szülők (és gyermekek), akik igénylik ezt a védett helyet, mely elkülönül a társadalomtól. A szülők azok, akiknek választaniuk kell. Soha ne a szakemberek döntsék el, hogy a gyermeket egy bizonyos intézménybe helyezzék, ha a szülők nem akarják azt. Hasonlóan nem jó rábeszélni a szülőket, hogy fogyatékos gyermeküket általános iskolába helyezzék. Vannak szülők, akiknek túl sok problémát okoz, hogy maguk oktassák fogyatékos gyermeküket. Kérem, hogy adják meg nekik a választás lehetőségét, hogy gyermeküket speciális iskolába íratják vagy sem.

Egyre több tanár és más szakember dolgozik keményen azon, hogy megvalósítsa annak lehetőségét, hogy a fogyatékos gyermek természetes környezetét annyira megerősítse, hogy megelőzhesse a gyermek szegregációját. Annak érdekében, hogy ezt a helyzetet megvalósítsák, a tanárok megtanulják a gyermeket a család egy tagjaként kezelni. Ezekre a problémákra összpontosítva a szülőket egyenlő partnerként fogadják el.

Szülők és tanárok az integrált osztályokban

A tanároknak, akik részt vesznek a fogyatékos gyermekek általános iskolai egyéni integrációjában, „maguknak is megvannak a speciális szükségleteik”.

Első helyen van szükségük információkra, ismeretre a fogyatékosságról: a vakságról vagy a Down-szindrómáról. Információra van szükségük a tanulóról: érdeklődéséről, személyiségéről, karakteréről, motivációjáról, tanulási képességéről. Információra van szükségük a családról: azonosságtudat, kulturális légkör, foglalkozás.

Második helyen segítségre van szükségük, speciális tanulási programokra adaptált anyagokra. Ezenkívül a tanároknak szükségük van olyan képzésre, mely a heterogén osztály szervezéséről, oktatásáról szól. Emellett meg kell tanulniuk, hogy hogyan foglalkozzanak az összes tanuló és szüleik érzelmi reakcióival, nemcsak a fogyatékos tanulók szüleivel. Az osztályban meglévő pedagógiai légkör nagyon fontos kérdés, amit óvni kell.

Azoknak a tanároknak, akik az általános iskolai osztályokban tanítanak, nincs tapasztalatuk a speciális oktatásban. A szülők pedig nem szakemberek. Ez

könnyíti meg, hogy egymást egyenlő partnerként fogadják el. Szükségük van egymásra.

Az általános iskolai tanár információt kérhet a szülőktől a fogyatékosságról, a gyermekről, a családról és a jövőről. A tanár segítséget kérhet a szülőktől a gyakorlati problémák megoldásában, pl.: „hogyan tanítsák meg a gyermeket a vécé használatára", vagy „hogyan foglalkozzanak a kommunikációs problémákkal az osztályban". Néha a szülőket kérik meg arra, hogy leveleket írjanak, melyekben speciális anyagokat, illetve más segítséget kérnek az iskola számára. Arra is megkérik a szülőket, hogy adjanak javaslatokat gyermekük személyes jövőbeli terveinek elkészítéséhez: „milyen készségek és ismeretek elsajátítása fontos a gyermek számára".

A legtöbb szülő nagyon szívesen partnere a tanárnak. Többnyire nagyon motiváltak abban, hogy együtt dolgozzanak a tanárral, hogy együtt tekintsék át az anyagokat és módszereket, hogy együtt örüljenek mindannak a fejlődésnek, amit a gyermek megtesz, s hogy együtt érezzenek csalódottságot az eredmények nélküli tapasztalatok miatt.

Néha a szülők nehezen találják meg a jó partnerséghez szükséges egyensúlyt. Ilyen kérdéseket tesznek fel maguknak: „Mennyi információt nyújtsunk a gyermekről, a családról és a fogyatékosságról? Mit tegyünk szülőként, amikor kommunikációs problémákat tapasztalunk a gyerekek között? Mennyiben kérhetjük meg a tanárt és az iskolát arra, hogy speciális programokat készítsen?" Hol van a határ a jó partnerség és a kellemetlenkedő szülők között?

A szülők és a tanár megegyezhetnek partneri viszonyukról: a tanárnak meg kell ígérnie, hogy nyíltan megmondja, amikor a szülők túl sokat kérnek. Arról is világosan megállapodhatnak, hogy milyen gyakori legyen a szülők és a tanár közötti kapcsolat. Minden tanár különböző. Az egyik tanár azt szereti, ha naponta beszél a szülővel, a másik azt, ha egyszer egy héten, illetve egyszer egy hónapban. A problémáktól, a gyermek korától és fogyatékosságától is függ, hogy milyen gyakori kapcsolattartás szükséges.

Olykor a fogyatékos gyermek szüleinek speciális képességük van arra, hogy észrevegyék a csoporton belüli közösségi problémákat. Gyakran hamarabb tudnak ezekről a problémákról, mint a tanár. Ezekre fontos azonnal reagálni, nehogy tovább nőjön a probléma. Amikor fokozódnak a közösségi problémák, legtöbbször a legsebezhetőbb gyermek az áldozat. Mégha a szülők nem is próbálják megoldani ezeket a problémákat, legalább szólnak a tanárnak, hogy mi is történik. Ilyenkor a tanár reagálhat a csoportra. Elmondható, hogy a közösségi légkör gyakran kellemesebbé válik egy heterogén csoportban, ha egy nyilvánvalóan sérült gyermek tartozik a csoporthoz. Ezen csoportok tagjai többet gondolkodnak és beszélnek az élet minőségéről és értékeiről, mivel oda

kell figyelniük egy gyermekre, felelősséggel tartoznak érte. Ez nagyon előmozdítja az emberi életről való gondolkodást és azt, hogyan kell együtt élni ugyanabban a közösségben.

A szülők és a tanárok közötti partnerkapcsolat a bizalomra épül. Bízni kell a gyermek lehetőségeiben, a csoport pozitív erőfeszítéseiben és egymásban, mint tanító felnőttekben. Mindenkinek megvan a maga felelőssége és feladata. Ha a partnerkapcsolat nem alakul ki, ha a szülők és a tanárok nem válnak szövetségesekké, ennek következményei lesznek a gyermekre nézve. Néha az is szükségessé válik, hogy a gyermek iskolát változtasson.

Szülők és tanárok a speciális iskolákban

A speciális iskolai tanároknak elvileg ugyanolyan speciális szükségleteik vannak a fogyatékos gyermekek oktatásában, mint az általános iskolában tanító kollégáiknak. De a gyakorlatban a szülőkkel való kapcsolatuk más. Ezeknek a szakosodott tanároknak az az érzésük, hogy nekik szakképzettebbeknek, hozzáértőbbeknek kell lenniük, mint amilyenek a szülők.

Nem merik megmutatni határozatlanságukat, kétségeiket azzal kapcsolatban, hogy hogyan bánjanak a gyermekkel. A szülők azt várják el tőlük, hogy mindent tudjanak. Azt gondolják, hogy a speciális iskolában minden anyag rendelkezésre áll. Ez a tény némileg kihat a szülők aktív részvételére. A szülők úgy érzik, hogy nem osztoznak a felelősségvállalásban úgy, ahogy ez az általános iskolai tanár esetében történik. Átruházzák a felelősségüket a speciális tanárra. Az iskola és az otthon közötti távolság kiegészítő problémává válhat, amennyiben a gyermek nem a szomszédos iskolába jár. Ezek a tényezők nem kedveznek a kiegyenlített partnerkapcsolatnak.

Hollandiában a speciális oktatásban részesülő gyermekek szülei gyakran alárendeltnek érzik magukat. Ez az adattároló rendszernek köszönhető. Törvényesen minden gyerekről készül a speciális iskolában egy dokumentum. A szülőknek betekintési joguk van ebbe az adattárba, de ha ezt az iskola nem ajánlja fel, a szülők nehezen kérik. Attól félnek, hogy a tanár majd arra gondol, hogy nem bíznak az iskolában.

A speciális iskolákba járó gyerekek szülei feltehetően hasonló kérdéseket tesznek fel, mint az integrált gyermekek szülei. Hol van a határ a részt vállaló, a követelő és a kellemetlenkedő szülők között? Külön probléma ezen szülők számára, ha nagy a különbség a tanárok és a szülők között a gyermekről való gondolkodásban, hogy nincs választási lehetőség, nincs másik iskola, ahová vinni lehet a gyermeket. A szülőknek nagyon elővigyázatosnak kell lenniük.

A legtöbb speciális iskolai tanár tudja ezt, és megpróbál jó kapcsolatot kialakítani a szülőkkel.

A szülők és a tanárok mindannyian a legjobbat akarják tenni a gyermek érdekében. Nagyon hasznos lehet mindkét fél számára, ha őszintén tudnak beszélni ezekről a dolgokról. Hollandiában egyre általánosabbá válik, hogy a speciális osztály tanára minden szülőt meghív a tanév kezdetén, hogy közösen beszélgessenek az adott különleges csoport tananyagáról. Ily módon a szülők képesek némi hatást gyakorolni az iskola programjára.

1. sz. javaslat

Kívánatos lenne, ha a szülőknek több lehetőségük volna arra, hogy a következő témában tanfolyamra járhassanak: „hogyan bánjak a gyermekem tanítójával", különösen akkor, ha a gyermeknek speciális szükségletei vannak. Minden kérdés, mely ezeken a tanfolyamokon felmerül, nagyszerű tananyag lesz a tanárképzés számára!

A szülők, mint tanárok

A legtöbb szülő nem hivatásos tanár. De a tanítás, mint olyan, a szülők természetes feladata. A jó példán kívül, hogy hogyan kell élni és viselkedni, a normák és értékek közvetítésén túl, a tanítás fontos része a gyermek fejlesztésének otthon és az iskolában is. Képesek-e a szülők arra is, hogy ugyanolyan jó tanárok legyenek, mint az osztályfőnök, különösen a fogyatékos gyermek esetében? Néhány ember szerint nem. Ők attól félnek, hogy ezek a szülők túl sok időt fognak eltölteni gyermekük gyakoroltatásával ahelyett, hogy játszanának stb. Attól tartanak, hogy a szülők tanítási módszere a „kognitív jártasságok" terén negatívan hat majd az iskolában használt módszerekre.

Véleményem szerint jó dolog, hogy a szülők annyi ideig tanítják gyermekeiket, ameddig a szülők és a gyermekek együtt szeretnek így dolgozni. Ideális lehet az otthon és iskolában használt módszerek egymásra hangolása. Az azonban nagyon sok energiát emészt fel, hogy valaki állandóan szülő és tanár is legyen egyszerre.

Hollandiában megvizsgáltuk, hogy milyen fontos egyszerre meghívni mindkét felet, a szülőket és a tanárokat ugyanarra a tanfolyamra. Ha a Down-szindrómás gyermekek olvasástanítási módszeréről szervezünk tanfolyamot, gyakran megtörténik, hogy a tanár megkéri a szülőt, hogy jöjjön vele. Mi arra

ösztönözzük a tanárokat, hogy tegyenek így. Később azután gyakran elmondják, hogy milyen fontos is volt a szülővel együtt részt venni a tanfolyamon.

Nem minden szülő akar belefolyni fogyatékos gyermekének iskolai tanítási módszereibe. Ez rendben is van! A családnak lehetősége kell legyen arra, hogy természetes útját járja. Ne erőltessük, hogy a szülők több időt töltsenek fogyatékos gyermekükkel, mint amennyit többi gyermekükkel töltenek általában. De ha szeretnék gyermekeiket maguk is tanítani, kérem, adjuk meg nekik a lehetőséget, hogy ezt megtegyék.

Véleményem szerint a szülő a legjobb tanár, amit egy gyermek kívánhat magának, mert a társadalom dolgai egyre bonyolultabbá váltak (ezt fejlődésnek hívjuk). Az iskolákat évszázadokkal ezelőtt csak azért létesítették, mert elkezdtük elhinni, hogy csak a szakemberek képesek tanítani a gyerekeket. És azt is, hogy a speciális szükségletű gyermekeket csak a speciális tanárok tudják tanítani. Önök még mindig bízhatnak ebben. De én azt hiszem, hogy a szülők is nagyon jó tanárok lehetnek.

Néhány héttel ezelőtt egy oktatási múzeumban voltam. Láttam egy papát, aki a bolygók égi mozgásáról beszélt a lányának és láttam egy anyát, aki azt magyarázta a fiainak, hogy a hieroglifák egyfajta betűk. Lehet, hogy nem olyan szabatosan magyarázták, mint ahogy egy tanár lenne képes, de egy nagy adag szeretettel tették ezt.

Ugyanebben a múzeumban a gyermekeknek alkalmuk nyílt arra, hogy megtapasztalják a fogyatékosok tolókocsijában való közlekedés érzését. Remek szórakozás volt. Egyszer csak jött egy tolókocsis felnőtt férfi. Egy gyermek felkiáltott: „Nézd anyu, egy igazi tolókocsi!” A mama zavarba jött a felkiáltástól és nem tudta, hogy hogyan is reagáljon, de a tolókocsis férfi visszaszólt: „És egy igazi ember is van benne!”

2. sz. javaslat

A szülőknek, akárcsak a tanároknak, jó lenne, ha több lehetőségük volna közösen olyan tanfolyamokra járni, melyek a speciális tanítási módszerekről szólnak.

Információ a szerzőről és munkájáról

Trijntje de Wit-Gosker néhány tanítási módszert fejlesztett ki Down-szindrómás gyermekek számára. Közismert olvasási módszeréről „Lezen moet je doe” (Olvasás a cselekvés során), mely azon alapul, hogy kapcsolatot építsen

ki a gesztusok, hangok és betűk között. A piktogram-olvasás is része a módszernek

A piktogram-olvasás a következőképpen fest:

Trijntje de Wit-Gosker a Beszédpedagógiai Szeminárium tanára, mely a speciális tanárképzés nemzeti intézménye. Az olvasás és a Down-szindrómás gyermekek egyéni integrációja az általános iskolában témakörökben ad elő. Saját maga is egy Down-szindrómás gyermek édesanyja. Más szülőkkel és tanárokkal együtt ő kezdeményezte a VIM létrejöttét 1986-ban, mely a Down-szindrómás gyermekek integrációját elősegítő társaság.

A Down-szindrómás, egyénileg integrált gyermekek száma az általános iskola alsó tagozatán az 1980-as 4 főről 1994-re 260-ra emelkedett.

Amikor a projekt elindult, az első integrált gyermek 6 éves volt. Most kb. 14 évesek. Kettő közülük jelenleg középiskolába jár. 5 szülő keres középiskolát a következő tanévre. Az Oktatásügyi Minisztérium némi könnyítést fog adni azon középiskoláknak, amelyek Down-szindrómás gyermekek integrációját látják el. Az 1994 június 3-án és 4-én Hágában tartott „Mindenki együtt (K) OW" konferencia témája a középiskolai és szakképzési integráció volt. Ez Hollandiában elő fogja mozdítani az ügyet: jelenleg a VIM célja az, hogy megszervezze a segítő lehetőségeket a középfokú oktatásban.

A VIM sikere a következő tényezőkön alapul:

A VIM a szülők és a tanárok közös szervezete, melynek célja az integrált oktatásról való gondoskodás.
A VIM elsősorban az integrációra koncentrál és nem a Down-szindrómára. Ennek a projektnek a sikere óta más értelmileg elmaradott gyermekek is általános iskolába járnak. A VIM nem a Down-szindrómások egyesülete, és a hagyományos szülőszervezetekkel sem rokon.
Hollandiában nincsenek speciális osztályok. Ha a szülők az integráció mellett teszik le a voksukat, akkor a gyermek egyénileg lesz integrálva az általános iskolába.
A Down-szindrómás gyermekek általános iskolai oktatását könnyítő intézkedéseket közvetlenül az Oktatásügyi Minisztérium adja: egy plusz tanár heti 8 órában. A szülőknek nem kell a könnyítésekért helyi szinten harcolniuk.

9. Búcsúének

Foglalkozásaink „zárószertartása” ez, amikor kedvenc dalainkból énekelünk. Különös figyelemmel hallgatják, bár megtanulni még nem tudják az ősi stílusú, hajlítós népdalokat. Ezek búcsúénekeink között mindig helyet kapnak.

Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola (Budapest) Szurdopedagógiai Tanszék

A beszédkorrektor-program használata*

KERESZTESSY ÉVA

Hallássérült kisgyermekek korai beszédfejlesztését segítő vizuális számítógépes rendszert, az IBM által kifejlesztett „Beszédtükör”-programot használjuk, melynek segítségével ösztönözni lehet őket a tudatos hangadásra, segít a beszédben elkülöníteni a zöngés, zöngétlen hangokat, megtalálni a megfelelő hangmagasságot. A programban választható még a magánhangzók ejtésére irányuló gyakorlatcsoport is. Ez a program jól használható a hallássérült gyermekek beszédindításához, de nagyobbaknál kevésbé hatékony, ugyanis legfeljebb olyan információt kap a használó, hogy helytelen volt az ejtés.

A Magyar Tudományos Akadémia Békésy György Akusztikai Kutatólaboratóriumában *dr. Vicsi Klár*a kifejlesztett egy vizuális oktató- és gyakorlórendszert a beszédhibák korrekciójára. A rendszer első része a sziszegő hangok javítására alkalmas. 1993-tól lehetőségem nyílt bekapcsolódni a munkába, s az év végére OTKA-támogatásból tanszékünkre került egy rendszer. A „Beszédkorrektor”-rendszer — ellentétben a „Beszédtükör”-programmal — állandó vizuális és auditív visszajelzést ad használójának a helyes ejtésről és összehasonlítja az általa mondottal; ezek egyidőben láthatók a képernyőn.

---

* A MAGYE XXII. Országos Szakmai Konferenciáján (1994. június 24-én, Kőszegen) elhangzott előadás